

Sammanfattning

En arbetstagare har blivit avskedad. Mot arbetstagarens skadeståndskrav har arbetsgivaren invänt att talan är preskriberad enligt 41 § anställningsskyddslagen. Fråga om den förhandling som ägt rum mellan arbetsgivaren och arbetstagarens fackliga organisation är att anse som en förhandling enligt 10 § medbestämmandelagen eller som en överläggning enligt 30 § anställningsskyddslagen. Arbetsdomstolen finner att förhandlingen, som skett före avskedandet, ska ses som en överläggning. Den tidsfrist som gäller för att väcka talan ska därför inte räknas från avslutandet av förhandlingen. Tiden ska i stället räknas från det att tiden för att underrätta arbetsgivaren om skadeståndsanspråket har gått ut. Med den utgångspunkten kommer domstolen fram till att talan inte är preskriberad.

ARBETSDOMSTOLENDOM
2012-04-18
StockholmDom nr 28/12
Mål nr B 107/11**KLAGANDE**

T.E. i Torsby

Ombud: advokaten Per B. Carlsson, Advokatfirman Per B. Carlsson i
Karlstad AB, Box 134, 651 04 Karlstad**MOTPART**

Pågen Aktiebolag, 556078-6708, Box 8143, 200 41 Malmö

Ombud: Peter Jonsson, Pågen Aktiebolag, adress som ovan

SAKEN

preskription

ÖVERKLAGAD DOM

Malmö tingsrätts mellandom den 27 september 2011 i mål nr T 5146-10

Tingsrättens dom, se bilaga.

T.E. har yrkat att Arbetsdomstolen, med ändring av tingsrättens mellandom, fastställer att hans talan inte har gått förlorad på grund av preskription.

Pågen Aktiebolag (Pågen) har bestritt ändring.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Arbetsdomstolen.

Arbetsdomstolen har med stöd av 4 kap. 15 § andra stycket arbetstvistlagen avgjort målet utan huvudförhandling.

Parterna har till stöd för sin talan i Arbetsdomstolen anfört i huvudsak detsamma som anförts vid tingsrätten samt åberopat skriftlig bevisning. Arbetsdomstolen har härefter med ledning av vissa frågor berett parterna tillfälle att utveckla och förtydliga sina ståndpunkter. Pågen har med anledning av detta inte anfört något till utveckling eller förtydligande av vad som tidigare har anförts.

T.E. har anfört även följande.

Av protokollet från den förhandling som är aktuell i tvisten framgår att det varit fråga om en överläggning enligt 30 § anställningsskyddslagen mellan Unionen och Pågen och inte en förhandling i tvistefrågan enligt medbestämmandelagen. T.E. begärde att få närvara vid överläggningen innan den avslutades för att tillsammans med eget ombud få framföra sin syn på anklagelserna som riktats mot honom. Detta gick inte Pågen med på. Efter som Pågen inte tillmötesgick T.E:s begäran om överläggning enligt

anställningsskyddslagen hade Pågen inte haft rätt att avskeda T.E. Den skadegörande handlingen vidtogs den 16 oktober 2009 när T.E. avskedades. Då Unionen och Pågen inte haft någon förhandling i tvistefrågan enligt medbestämmandelagen innebär det att tiden för underrättelse gick ut den 16 februari 2010 och att tiden för att väcka talan gick ut den 16 juni 2010. T.E. underrättade Pågen den 4 februari 2010 om att han hade för avsikt att begära skadestånd och väckte den 2 juni 2010 talan vid tingsrätten. Hans talan är därför inte preskriberad.

Domskäl

Tvistefrågan

T.E. avskedades från sin anställning hos Pågen den 16 oktober 2009. Den fråga som domstolen nu har att ta ställning till är om hans talan om ekonomiskt och allmänt skadestånd på grund av avskedandet är preskriberad.

Är T.E:s talan preskriberad?

För skadeståndsanspråk eller andra fordringsanspråk som grundar sig på bestämmelser i anställningsskyddslagen gäller regler om preskription i 41 och 42 §§ samma lag. Enligt bestämmelserna ska underrättelse om anspråket lämnas till motparten inom en fyramånadersfrist från den tidpunkt då den skadegörande handlingen företogs och talan väckas inom fyra månader efter det att tiden för underrättelse gick ut. Grundas skadeståndsanspråket, som i detta fall, på ett påstående om att ett avskedande har skett utan fog, räknas tidsfristen således från tidpunkten då själva avskedandet skedde. Som framgår av 41 § andra stycket finns emellertid en särskild regel som beaktar att det inom underrättelsetiden kan ha påkallats förhandling rörande tvistefrågan enligt medbestämmandelagen eller kollektivavtal. För den situationen gäller den specialregeln att fyramånadersfristen för talans väckande ska räknas från dagen för förhandlingens avslutande och alltså inte från underrättelsetidens utgång. Av 42 § framgår att parten har förlorat sin talan om underrättelse inte lämnas eller talan inte väcks inom den tid som anges i 41 §.

De grundläggande bestämmelserna om den förhandlingsrätt som tillkommer parter på arbetsmarknaden finns i 10 § medbestämmandelagen. Enligt den bestämmelsen har en arbetstagarorganisation rätt att förhandla med arbetsgivaren i fråga som rör förhållandet mellan arbetsgivaren och medlem i organisationen som är eller har varit anställd hos arbetsgivaren. Förhandlingsrätten enligt 10 § medbestämmandelagen skiljer sig principiellt från rätten till överläggning enligt 30 § anställningsskyddslagen. Enligt den sistnämnda bestämmelsen gäller att en arbetsgivare som vill avskeda en arbetstagar ska underrätta arbetstagaren och varsla hans eller hennes fackliga organisation minst en vecka i förväg. Vidare följer av bestämmelsen att både arbetstagaren och organisationen har rätt till överläggning om det tilltänkta avskedandet. Slutligen föreskrivs att har överläggning begärts, är arbetsgivaren skyldig att avvakta med beslutet om avskedande till dess att överläggningen har avslutats. Överläggning är alltså avsedd att hållas innan arbetsgivaren verkställer ett beslut om avskedande. Genom rätten till

överläggning ges arbetstagersidan tillfälle att påverka ett tilltänt beslut av arbetsgivaren.

T.E. har gjort gällande att det åberopade sammanträdet mellan Unionen och Pågen den 24 september 2009 var en överläggning enligt 30 § andra stycket anställningsskyddslagen. Pågen har å sin sida intagit den ståndpunkten att det var fråga om en sådan förhandling i tvistefrågan enligt medbestämmandelagen som avses i 41 § andra stycket anställningsskyddslagen.

Av utredningen framgår följande.

Sammanträdet mellan Unionen och Pågen hölls enligt det åberopade protokollet den 24 september 2009. Protokollet har rubricerats som "Protokoll MBL" och under rubriken ärende har angetts "Överläggning påkallad av Unionen med anledning av att Pågen varslat deras medlem T.E. om avsked". Av protokollets innehåll framgår vidare att parterna diskuterade möjligheten till andra lösningar än ett avskedande av T.E., att arbetsgivaren kunde tänka sig att ge honom möjlighet att säga upp sig själv, att Unionen önskade samråda med T.E. före ett beslut och att förhandlingen därför ajournerades, att Unionen meddelade per telefon den 2 oktober 2009 att Unionen frånträdde förhandlingen eftersom T.E. hade uppgett att han ville företrädas av eget ombud samt att förhandlingen då avslutades och Pågens förhandlingsskyldighet förklarades vara fullgjord. Pågen lämnade ett besked om avskedande till T.E. den 5 oktober 2009 som angav att han avskedades den 16 oktober 2009.

Arbetsdomstolen gör följande bedömning.

Det omtvistade sammanträdet kom uppenbarligen till stånd med anledning av att Pågen hade varslat den arbetstagarorganisation som T.E. tillhörde om ett tilltänt avskedande av honom. Av vad som framkommit om diskussionerna under sammanträdet synes dessa från arbetstagersidan ha syftat till att påverka arbetsgivaren att ändra det tilltänkta beslutet. Som framgått ägde sammanträdet rum och avslutades innan T.E. sedan avskedades. Mot den här bakgrunden måste sammanträdet, enligt Arbetsdomstolens mening, betraktas som en överläggning enligt 30 § andra stycket anställningsskyddslagen och alltså inte som en sådan förhandling rörande tvistefrågan enligt medbestämmandelagen som avses i 41 § andra stycket samma lag. Någon sådan förhandling som i enlighet med den senare bestämmelsen skulle kunna påverka talefristens längd har således, såvitt framkommit, inte hållits i detta fall.

De tidsfrister som ska iakttas ska följaktligen ta sin utgångspunkt enbart i tidpunkten för avskedandet. T.E. har därför haft att underrätta Pågen om sitt skadeståndsanspråk inom fyra månader från avskedandet, dvs. från den 16 oktober 2009, samt att väcka talan inom fyra månader från det att tiden för underrättelse gått ut. T.E. har uppgett att han via e-post underrättade Pågen om sitt skadeståndsanspråk den 4 februari 2010 och har till stöd för detta åberopat ett brev adresserat till Pågen som är daterat den 4 februari

2010. Dessa uppgifter har inte bemötts av Pågen. I det åberopade brevet anges bl.a. att T.E. krävde skadestånd från Pågen och att skadeståndets storlek skulle komma att preciseras senare. Av det anförda framgår att T.E. underrättade Pågen om sitt skadeståndsanspråk inom fyramånadersfristen. Pågen har inte heller gjort gällande att fristen för underrättelse inte skulle ha iakttagits. Det är ostridigt att T.E. väckte talan den 2 juni 2010. Detta innebär att han har väckt talan inom fyra månader efter det att tiden för underrättelse gått ut. Hans talan om skadestånd är därmed inte preskriberad.

Sammanfattning och rättegångskostnader

Arbetsdomstolen har kommit fram till att T.E. har väckt talan i rätt tid. Tingsrättens dom ska därför ändras på så sätt att domstolen förklarar att T.E. inte har förlorat rätten till talan på grund av preskription.

Frågan om skyldighet för part att betala ersättning för motparts rättegångskostnader i Arbetsdomstolen ska prövas av tingsrätten efter målets återupptagande.

Domslut

1. Arbetsdomstolen ändrar tingsrättens mellandom på så sätt att Arbetsdomstolen förklarar att T.E. inte har förlorat sin talan på grund av preskription.
2. Det åligger tingsrätten att efter målets återupptagande pröva frågan om skyldighet för part att utge ersättning för motparts rättegångskostnader i Arbetsdomstolen.

Ledamöter: Carina Gunnarsson, Hans Blyme, Gunilla Upmark, Björn Müntzing, Elisabeth Bjar, Ronny Wenngren och Bo Almgren. Enhälligt.

Sekreterare: Sofia Andersson

Bilaga

Tingsrättens mellandom (ledamöter: Lennart Strinäs, Ann-Louise Roos och Kristin Vernet)

BAKGRUND

T.E. har tidigare varit anställd hos Pågen AB (Pågen). På grund av misstankar om stöld från bolaget avskedades han från sin anställning den 16 oktober 2009. Förundersökningen beträffande den påstådda stölden lades ner den 8 mars 2011.

YRKANDEN M.M.

T.E. har yrkat att tingsrätten ska förplikta Pågen att till honom betala dels allmänt skadestånd med visst belopp jämte ränta, dels ekonomiskt skadestånd motsvarande lön och semesterersättning under viss period, med visst bestämt belopp jämte ränta, allt för brott mot 18 § lagen (1982:80) om anställningsskydd, LAS.

Pågen har bestritt käromålet och i första hand gjort gällande att rätten att föra talan är preskriberad.

Parterna är överens om att tingsrätten först ska avgöra frågan om preskription och har slutfört sin talan härom. Tingsrätten anser det lämpligt att Pågens invändning om preskription avgörs i mellandom.

Båda parter har åberopat viss skriftlig bevisning.

Frågan om preskription har med stöd av 5 kap. 3 § lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister och 42 kap. 18 § första stycket 5 rättegångsbalken avgjorts utan huvudförhandling.

PARTERNAS TALAN

Pågen har som grund för preskriptionsinvändningen anfört följande. Mellan Pågen och Unionen föreligger kollektivavtal. Vid tidpunkten för avskedandet var T.E. medlem i Unionen. Förhandling enligt lagen (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet, MBL, mellan Unionen och Pågen förevar den 24 september 2009. Förhandlingen avslutades den 2 oktober 2009. T.E:s talan mot Pågen inkom till tingsrätten den 2 juni 2010. T.E. har således inte väckt talan inom den frist om fyra månader som följer av 41 § andra stycket LAS. Han har därför i enlighet med 42 § LAS förlorat sin rätt att väcka talan varför käromålet ska ogillas.

T.E. har bestritt preskriptionsinvändningen under åberopande av följande tre grunder.

Innan förhandlingarna mellan Unionen och Pågen avslutades begärde T.E. att han vid de fortsatta förhandlingarna skulle företrädas av ett eget valt ombud. Pågen meddelade att bolaget inte tänkte tillmötesgå kravet utan i stället verkställa avskedet utan överläggningar med ombudet. T.E. ägde emellertid rätt att vid MBL-förhandlingar med Pågen företrädas av eget valt ombud.

Pågen har därmed inte fullföljt förhandlingsskyldigheten enligt MBL. Preskriptionstiden ska därför inte beräknas från den 2 oktober 2009.

Efter att förhandlingarna mellan Pågen och Unionen avslutades har Pågen och T.E. fortsatt diskussionen avseende Pågens rätt att avskeda T.E. Den 8 oktober 2009 begärde T.E. en kopia på protokoll fört vid MBL-förhandlingarna. Det protokoll som Pågen översände var emellertid inte undertecknat och avsåg överläggningar den 5 mars 2008. Det protokoll som Pågen nu åberopar har aldrig översänts till T.E. Av protokollet framgår dessutom inte att Pågen vägrat T.E. fortsatta överläggningar med Pågen. Något separat protokoll avseende T.E:s begäran om överläggningar har Pågen inte översänt för justering. – Först den 22 oktober 2009 erhöll T.E. en skriftlig motivering från Pågen och då avseende "uppsägning". – Pågen har den 23 oktober 2009 lämnat in en polisanmälan avseende misstanke om förskingring men man har först vid polisförhör den 22 februari 2010 redovisat att det är T.E. som avsågs med anmälan. – Pågen har, via A.T., per e-post den 4 februari 2010 mottagit besked att T.E. anser att avskedandet är oriktigt och att han avser att kräva Pågen på skadestånd. – Pågen har inte berört preskriptionsfrågan vid de kontakter parterna haft med varandra. – Pågen har vidare inte översänt kopia på justerat protokoll från bolagets förhandling med Unionen. Pågen har bortsett från T.E:s begäran om överläggning enligt MBL. Pågen har inte heller översänt protokoll vari framgår att Pågen inte avser att tillmötesgå T.E:s begäran om överläggning. Pågen har inte översänt en skriftlig motivering avseende "saklig grund för avsked". Slutligen har Pågen inte svarat på översänt brev eller på annat sätt låtit meddela sista datum för T.E:s rätt att kräva skadestånd. Med beaktande av de nu redovisade omständigheterna har Pågen i vart fall konkludent medgett T.E. en förlängning av preskriptionstiden.

I beskedet om avsked har Pågen inte redovisat att om MBL-förhandling ägt rum försvinner möjligheten att kräva skadestånd genom att inom fyra månader meddela bolaget och inom ytterligare fyra månader ansöka om stämning. Pågen redovisade endast att T.E. hade en valmöjlighet mellan de redovisade tidsfristerna. Pågen har på grund av bristande pregnans i redovisning över gällande tidsfrister i besked om avsked konkludent medgett T.E. en valmöjlighet mellan olika preskriptionstider och en förlängning av preskriptionstiden. I vart fall ska otydligheten inte drabba T.E. Han har framställt sitt krav på skadestånd inom den tid som anges i beskedet från Pågen.

DOMSKÄL

Det är i målet ostridigt att förhandling enligt 10 § MBL ägt rum och att T.E:s stämningsansökan inkom till tingsrätten den 2 juni 2010.

Den i målet nu aktuella frågan är huruvida T.E:s talan har gått förlorad genom preskription. Om förhandling enligt MBL har skett ska talan enligt 41 § andra stycket LAS väckas inom fyra månader efter det att förhandlingen avslutades. T.E. har invänt dels att tiden inte ska börja räknas från den 2 oktober 2009, dels att Pågen genom konkludent handlande medgett honom en förlängning av preskriptionsfristen.

Vid vilken tidpunkt började tidsfristen löpa?

Parterna har hänfört sig till två protokoll från MBL-förhandlingen. Innehållet i protokollen är identiskt med undantag för dels dateringen, dels att det protokoll som T.E. hänfört sig till inte är underskrivet. Av innehållet – som beskriver sakförhållanden och anger datum – är det uppenbart att protokollen avser den MBL-förhandling som ägde rum i september 2009. Protokollet avslutas med ett konstaterande av att förhandlingen var avslutad och att arbetsgivarens förhandlingsskyldighet var fullgjord.

Rätt till förhandling enligt MBL tillkommer enligt 10 § nämnda lag på arbetstagsarsidan endast facklig organisation. T.E. har således inte någon självständig rätt till förhandling enligt MBL. Någon annan slutsats än att MBL-förhandlingen avslutades den 2 oktober 2009 kan därför inte dras. Tidsfristen för att väcka talan mot bolaget började därmed löpa den 2 oktober 2009.

Har tidsfristen förlängts?

Det står en arbetsgivare fritt att avstå från eller förlänga preskriptionstiden enligt 41 § andra stycket LAS. För det fall arbetsgivaren uttryckligen förklarar sig avstå från att åberopa preskription eller uttryckligen medger förlängning av preskriptionstiden äger denna förklaring alltså giltighet. Nämnda förklaringar kan även vara verksamma genom arbetsgivarens agerande, dvs. genom konkludent handlande (se t.ex. AD 1994 nr 5).

Tingsrätten finner att de omständigheter som T.E. åberopat i denna del inte – varken var för sig eller tillsammans – kan anses innebära att Pågen godtagit en förlängning av tidsfristen eller att T.E. kan ha fått uppfattningen att bolaget medgett en förlängning.

T.E. har vidare gjort gällande att utformningen av Pågens besked om avsked inneburit att preskriptionstiden har förlängts.

Det av T.E. åberopade beskedet om avsked innehåller följande information vad avser skadeståndskrav: "Om Du vill kräva skadestånd, måste Du meddela oss detta inom *fyra månader* från att Du tagit del av avskedandet och lämna in stämning inom *ytterligare fyra månader* därefter. Om förhandlingar enligt medbestämmandelagen äger rum, ska stämningen lämnas in inom *fyra månader* från det att förhandlingarna avslutats. Om Du försitter någon av ovanstående tider, förlorar Du Din rätt att få frågorna om avskedandets giltighet respektive kravet på skadestånd prövade."

Tingsrätten konstaterar att beskedet utgörs av en förtryckt blankett och att ordalydelsen täcker in både den situationen att förhandling äger rum och den då sådan förhandling inte äger rum. Beskedet innehåller information om vad T.E. hade att iaktta för att hans rätt att föra talan om skadestånd inte skulle gå förlorad enligt 41 § andra stycket LAS. Den omständigheten att beskedet även innehåller information om vad som gäller när förhandling enligt MBL inte har ägt rum medför enligt tingsrättens uppfattning inte – med hänsyn bl.a. till att T.E. visste om att sådan förhandling hade ägt rum – att

informationen är missvisande eller att den kan tolkas på det sätt som T.E. anført. Utformningen av beskedet om avsked kan därför inte heller anses ha inneburit att preskriptionsfristen förlängts.

Med hänsyn till det ovan anförda hade T.E. således att väcka talan senast den 2 februari 2010 för att hans rätt därtill inte skulle gå förlorad. T.E:s talan om skadestånd inkom först den 2 juni 2010. Hans talan har därför, enligt 42 § LAS, gått förlorad på grund av preskription.

DOMSLUT

Tingsrätten fastställer att T.E:s talan har gått förlorad på grund av preskription.